

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

-Tøvete og injurierende

Alfred Roscher Lunds familie raser mot NRK og andre medier: – Påstandene om at han ble vervet av Israel er tøvete og sterkt injurierende.

ASLAK BONDE
JON PETTER EVENSEN (foto)

Major Rolf Roscher Lund, som er nevø av London-regjeringens etterretningssjef, ble meget oppbragt da han leste Aftenposten i går. Der

min onkel skulle ha overført sin lojalitet fra FN til Israel, sier Rolf Roscher Lund, nevø av London-regjeringens etterretningssjef.

genga vi påstandene i Odd Karsten Tveits TV-program om at hans onkel i sin tid i FN lot seg verve av Israel: – Fra vårt synspunkt er det den groveste beskyldning som kan rettes mot en offiser. Det er utenkelig at min onkel skulle ha overført sin lojalitet fra FN til Israel, sier Rolf Roscher Lund, som snakker på vegne av familien.

En av dem er forfatteren Vera Henriksen. Hun er Alfred Roscher Lunds datter. I sommer var hun flere ganger i kontakt med Odd Karsten Tveit, og etter det Aftenposten forstår, var hun allerede da meget skeptisk til hele programmet.

I går sendte hennes mann en lang redegjørelse om Alfred Roscher Lunds innsats i FN til lederen i Stortingets utenrikskomité. Rolf Roscher Lund sier til Aftenpos-

ten at familien foreløpig ikke har drøftet om den skal gjøre noe mer for å ta til motmæle mot inntrykket som er skapt i Aftenposten og i NRK.

– Det er ingen tvil om at min onkel var Israel-vennlig. Det var jo alle i Vesten på den tiden. At han arbeidet for israelerne er også riktig. Det lå i oppdraget fra FN. Han skulle jo iverksette FNs vedtak om å opprette en jødisk stat, men at han skulle gå utover sitt mandat er absurd, sier Rolf Roscher Lund.

Han ble selv intervjuet av Odd Karsten Tveit og han

fortalte blant annet om en episode der onkelen var i Helas for å møte mellom israelere og palestinsere: – Da la han stor vekt på å være nøytral, noe som førte til at han fikk amerikanerne på nakken. De mente at han var alt for lite Israel-vennlig, sier Rolf Roscher Lund.

– Ettersom stemningen var så pro-israelsk som den var, er det ikke naturlig at noen da har oppfattet at din onkel faktisk arbeidet for israelerne? – Jo, men her er det blitt snakket om at han lot seg verve. I Arbeiderbladet står det visstnok at han ikke fikk penger, men det har jo ingenting med saken å gjøre. Dette kommer ikke Odd Karsten Tveit bort fra. Jeg tror han bevisst har laget seg en sensasjon der det ingenting var for å selge boken sin, sier Rolf Roscher Lund.

En farverik, men omstridt FN-sjef

NILS MORTEN UDGAARD

Trygve Lie er arbeidergutten fra Groruddalen som gikk hen og ble Norges fremste internasjonale toppfigur, som FNs første generalsekretær i 1946. Da hadde han som utenriksminister i vel fire av krigsårene vært med på å løse Norge gjennom en farlig tid. Han utformet en atlantehavsdoktrine for norsk utenrikspolitikk, og klarte mot slutten av krigen også å stå på god fot med alle stormaktene, USA, Storbritannia og Sovjetunionen. Derfor kunne de enes om Trygve Lie som leder i det nye FN, med en viktig rolle i arbeidet for freden etter 1945.

Da krigsårenes samhold ble avvist av kald krig mellom øst og vest, viste det seg at Trygve Lie – både politisk og psykologisk – manglet et sterkt og selvstendig fundament for sitt virke i FN. Han valgte ikke bare å ta klart parti for Vesten, men han gikk også meget langt i å la det amerikanske politi, FBI, granske sin stab i FN. Den skulle i prinsippet være internasjonal og uavhengig; nå ble den trukket inn i USAs heksejakt på kommunister, og en rekke medarbeidere fikk sparken. Det er nytt, hvis det viser seg å være riktig, at han også tok

klart standpunkt for Israel under kampene mot araberne i 1947–49.

Trygve Lie har lidt den vanskelige og nære medarbeider i sen ettertid har skrevet bøker og luftet sin frustrasjon over det de oppfattet som en noe ubehøvlet og iblant usikker og provinsial skandinaver. I Arbeiderpartiet ble Lie heller aldri helt akseptert: hans forfengelig og sans for det gode liv harmonerte dårlig med det element av personlig forsakelse som preget arbeiderbevegelsen – den gang.

Men det er liten uenighet blant historikerne om at Lie som utenriksminister gjorde en stor innsats for Norge. Det var hans klart viktigste politiske suksess. Lie brøt med nøytralitetslinjen som preget forgjengeren, Halvdan Koht, også etter det tyske angrepet 9. april og etter at regjeringen sommeren 1940 var på plass i London. Da Lie overtok Utenriksdepartementet samme høst, ble Norge også politisk en kjempende alliert, som tok sikte på et samarbeide med atlantehavsmaktene USA og Storbritannia etter krigen. Senere kom russerne med for alvor, og det ble klart at deres tropper kunne bli de første til å befri en del av Norge i nord. Da jenket Lie på Norges linje og åpnet – motvillig – for samarbeide med Sovjetunionen.

Sin sjokkoplevelse fikk Lie sent på kvelden 11. november 1944, da han ble innkalt til utenriksminister Vjatsjeslav Molotov i Kreml og møtt med krav om at Norge måtte avstå Bjørnøya til russerne og gå med på et fellesstyre for Svalbard. Lie var reist til Sovjet-hovedstaden like etter at sovjetiske tropper hadde krysset grensen til Norge og begynt å drive tyskerne ut av Øst-Finnmark. Etter møtet la

Lie seg til å sove på hotellet med samtalenotatene under hodeputen, men våknet da en sovjetagent listet seg inn i rommet og forsøkte å nappe papirene vekk.

Lie var født i Oslo i 1896, ble jurist i 1919 og møtte både Lenin, Stalin og Trotskij i Moskva to år senere, sammen med norske arbeiderpartiledere. Han var LOs juridiske konsulent 1922–35, inntil han ble justisminister. Samme sommer slapp han Leo Trotskij inn i landet, etter at revolusjonslederen var falt i unåde hos Stalin. Men da Trotskij ble en hovedfigur i skueprosessene i Moskva og stemningen smudde i Norge, fikk Lie i desember 1936 deportert den vanskelige gjesten videre til Mexico – der en av Stalins leiemordere tok livet av ham med øks i 1940.

Ikke politisk modig

Det går som en rød tråd gjennom Lies offentlige virke at han nok var intelligent og klartseende, men ingen politisk modig person. Han lot seg lett påvirke av stemninger og skiftende maktforhold. Etter Molotovs krav i 1944 gikk han langt i å imøtekomme russerne, inntil Stortinget etter krigen sa nei.

Han var kritisk til at Norge gikk inn i NATO, som satte tanken om et atlantisk fellesskap ut i livet, fordi det kunne svekke hans stilling i FN. Der forlot han sin generalsekretærpost i 1953, etter at han i tre år hadde engasjert seg fullt og helt for USAs og FN-berallets kamp i Korea. Russerne boikottet ham og hevdet at han ikke lenger var uavhengig og upartisk.

Etter FN-årene var Lie fylkesmann i Oslo og Akershus 1953–63, og industri- og handelsminister frem til 1965. Han døde i 1968.

VERDENSMANN: Trygve Lie var FNs første generalsekretær. Men det er trolig som utenriksminister i London han gjorde sin viktigste innsats for Norge. Lie brøt med forgjenger Halvdan Kohts nøytralitetslinje, og vendte seg mot vestmaktene.